

Podlost, ničvrednost, kupljivost in nečistost. V tem debelem polaganju barv se prav tako izraža njegova mladost, kakor pisateljsko neznanje. Pa tudi značaj njegovega čuvstva napram družbi, ki jo sovraži nekako fanatično, nepravilno in banalno nelepo. To je kajpada malo umetniško. Zaradi tega trpi vse delo. Kakor sem že prej mimogrede omenil, ni niti ena izmed teh oseb in niti ena izmed teh usod resnično prepričevalna; to v obe smeri pretirano življenje bo moglo vznemiriti ali ogorčiti samo prav najbolj primitivnega bralca. V vsej knjigi me je živo zadelo samo eno mesto: drugi in usodni Biničin padec. Njena obupna želja smrti, konca, ki se nenadoma dvigne sredi razvnete strasti, sredi neizprosnega ponižanja pred samo seboj, je pretresljiva.

Krivdo za vse te tragedije zvrča Kreft kot samozvani zagovornik teh nesrečnih mladih ljudi na družbo in na vzgojo. Iste težave in iste bridkosti kakor njegova generacija je imela preživeti vsaka pred njo in bo imela vsaka za njo. Tudi isto nerazumevanje pri starših in vzgojiteljih. Toda doslej še ni nobeni prišlo na misel iskati vzroka svojih neuspehov in katastrof v vzgojiteljih. Medvojni in povojni mladini je priznati, da je zrastle v bolj strupenem ozračju nego katerakoli pred njo in da je morda našla manj ljubezni in razumevanja v srcih starejših. Toda za svojo usodo je končno vendarle odgovoren vsakdo sam in znak slabosti in celo majhnega ponosa je, odlagati krivdo za lastno usodo na druge ali na družbo.

Predgovoru je dal Kreft motto iz Dostojevskega, s katerim nekako opravičuje svojo knjigo. Tam stoje besede: taki «zapiski... so potrebni..., samo da so odkritosrčni, naj si bodo sicer še tako kaotični in slučajni. V njih se bodo ohranile vsaj nekatere resnične poteze tiste kaotične dobe.» Kdor bo po Kreftovi knjigi sklepal na značilnosti njegove generacije, bo videl v njih poleg prezgodnje prebujenosti še nenavadno toda brezmočno občutljivost, ogromno potrebo po opori, hkratu pa tudi nezadostno odporno silo in še manjšo neodvisnost. Večini teh potez pa je dal Kreft izraza le deloma hoté.

V splošnem je knjiga pisana slabo in površno. Tehnika pripovedovanja je nerodna in kaotična; organizacija celote razmajana in nepregledna; ton pripovedovanja plehek, na polemičnih, oziroma satiričnih mestih vulgaren in banalen; miselnost dnevniška; jezik slabši od tega, skoro šolarski. Edina zasluga knjige je v tem, da je prvi obsežni in navzlic kaotičnosti v enoto usmerjeni koncept mlajše pisateljske generacije. Toda njena umetniška in človeška vrednost je ničeva, dokumentarčnost večinoma samo nehotena in proti avtorjevi volji prozorna, idejna pomembnost pa enaka umetniški.

Josip Vidmar.

Slovenski tisk. Mesečnik. Izdaja Zveza faktorjev v Sloveniji. Urednik Miroslav Ambrožič. Tisk Delniške tiskarne v Ljubljani. Leto I. št. 1—9.

Ko je Slovenski tisk pred pičlim letom začel izhajati, mu je urednik v uvodniku začrtal široko in visoko nalogo: namenil ga je «vsem, ki sodelujejo pri tem, da tisk kakršnekoli vrste nastane, vsem, ki prispevajo k razširjevanju tiska, in vsem, ki tisk prejemaajo in uporabljajo»; in tako, da bo list prinašal zgodovino našega tiska, tiskarn in založništev, beležil težnje avtorjev, založnikov, razpečevalcev ter odjemalcev tiska, prinašal članke o tehniki tiska in objavljaj strokovno terminologijo in bibliografijo. — In ko leži zdaj skoraj ves prvi letnik pred nami, moramo reči samo, da so urednik in njegovi sodruđniki — urednik Miroslav Ambrožič, ravnatelj Delniške tiskarne, je listu obenem najplodovitejši sodruđnik — lepo opravili dobršen kos zadane naloge.

Najobsežnejši in najbogatejši je pač tiskarsko-tehnični del. Tu je izšla cela vrsta člankov o različnih tehnikah tiska, o korekturah in navodilih za korek-

turo, o pripravi za tisk, o stavnih strojih in strojnih stavcih, o strokovni izobrazbi, dalje bolj ali manj stalni kotiček za tehnične novosti, za bibliofile, za naše tiske, za fotografijo itd. Za človeka, ki nima prav tesne zveze s tiskarskim obratom samim, ki pa ne hodi predaleč mimo vsega književnega in kulturnega življenja, utegnejo biti zanimivejši članki, kakor so: literarno-zgodovinska črtica o tisku Dalmatinovega Sv. pisma (prof. dr. W. Schmid), o ljudski umetnosti in grafiki (prof. Davorin Volavšek), o našem ornamentu (ing. arh. Janko Omahen), o javni skrbi za dobro knjigo (B. Borko), o tisku in občinstvu (Otmar Michálek), o mednarodni razstavi «Pressa» (M. D.), o grafični reklami (ing. arh. J. Omahen), o vprašanju pisatelj in stavec (Fran Albrecht), o tiskarnarju Otomarju Bambergu (Miroslav Ambrožič), o tiskarju in slikarju Srečku Magoliču (M. A.) itd.

Poleg Slovenske bibliografije, ki jo stalno priobčuje dr. Janko Šlebinger, zavzema v Slovenskem tisku še prav posebno mesto jezikovni del: terminologija, Jezikovno rešeto, ki ga urejuje dr. Rudolf Kolarič, in pa prof. A. Sovreta članek Šest resnic o tujkah. Res je: kakor je tehnika slovenskega tiskarstva na višini, dostojna Evrope, pa vladata v pogledu jezika po naših tiskarnah in uredništvih naravnost brezupna anarhija in nered. Nerodna težava bi bila, če bi naj človek naštel liste in publikacije, ki izhajajo — razen v lepí, vzorni opremi — tudi v enotnem in premišljenem pravopisu, da o jeziku dnevnega časopisja sploh ne govorim. Pretežni del krivde za to nosijo pač ljudje, ki malo prelahkovestno pišejo, in pa ljudje, ki jim je tisk trgovina in profit: če naj človek trguje s tiskanimi stvarmi, si mora vsekakor nabaviti papirja, svinca, črnila, stavčeve delovne moči — čistost in lepota jezika pa so tako drobne, prosojne stvari, da jih materialen človek sploh ne jemlje v misel in v proračun. Spričo teh dejstev se mi zdi zelo prav, da se je Slovenski tisk sredi tega našega jalovega časa postavil na čelo križarske vojske, ki se zbira od vseh strani in se oborožuje, da enkrat za vselej otme to našo izgubljeno sveto deželo. Zdi se mi samo, da bodo te guerilske bitke, ki jih bije dr. Kolarič z najbolj prostaškimi napakami slovenskega pisanja, težko prinesle dokončno zmago in red in mir. Slovenskemu človeku, ki piše ali dela v uredništvu in v tiskarni, ne morejo namreč zadoščati samo slučajni puristični nasveti in opomini od časa do časa, njemu bi bilo treba dati v roke temeljit, izčrpen pravopis, kakor ga zdaj kljub Brezniku nimamo, in temeljit, leksikalen pravopisni slovar. In prav Slovenski tisk, njega uredništvo in založništvo bi bili morda poklicani, da dajo pobudo za tako delo. — Oprt ob celo vrsto primerov iz Englove Deutsche Stilkunst in lastnih primerov, prof. Sovrè upravičeno in v lepem, pa morda v le malo preveč iskanem, prenalašč staroverskem jeziku graja lahkomiselnó rabo tujk v slovenskem pisanju.

Tisk vrši v modernem javnem življenju svojevrsten, prehudo važen opravék.

Gutenbergovi sodobniki
mu niso umeli pomena.
Niso umeli, da je izumil človek
ladjo, ki prevaža duha —

tako pravi Jean Cocteau v svoji Slavi tisku (poslovenil F. A., 1. št. Slovenskega tiska). Toda tudi tisk je — kakor so v današnji družbi pač vse stvari — zezan v razporejenost socialnih plasti in tako je tudi tisk predvsem domena meščanstva in inteligence. Kljub temu pa nam bo časopis, o katerem govorimo, vendarle lahko prinesel še kaj več, kakor nam je prinesel v dosedanjih številkah. Lepo, široko, doslej še skoraj neobdelano področje domače kulturne

zgodovine — razvoj slovenskega tiskarstva — kriči tu po skrbi in po zanimanju, še bolj pereča pa so težka vprašanja sodobnega knjižnega in kulturnega življenja: brez konca in kraja je gradiva, v katero naj bi Slovenski tisk še s polnimi prgišči zajel.

L. M r z e l.

Desimir Blagojević: Karneval anđela. Pesmi. «Narodna misao», Beograd 1930. Str. 84.

Precej obsežna pesniška zbirka D. Blagojevića vsebuje pesmi ekspresionističnega izražanja in modernistične šole. Zbirka priča o pesnikovi neurejenosti, izrazni kaotičnosti, prenatrpanosti nepesniških stilizmov in izraza, ki trpi zaradi preobložene, pesniško neverjetne in nelogične metaforičnosti. Predvsem pa je zbirki v kvar vsebinska monotonija, ki se kaže v vedno ponavljajočih se vsebinskih celotah. Vsebina zbirke je ljubezen, ki jo nekajkrat prepleta religiozen motiv. (Seveda bolj kot liričen pripomoček!) Formalni znak zbirke je pač prosti ritem, nemelodioznost, stilna neuglajenost, pomanjkanje gradbe pesmi in vsi znaki «modernistične» poezije. Najbolj očitna je pesnikova neemocionalnost in suha miselna gradba pesmi, figur in vsebine. — Naslov zbirke kaže pesnikovo težnjo po zunanji učinkovitosti, ki je prav tako očita v knjigi, kjer naslovi pesmi nikakor ne soglašajo z vsebino. Značilni so tudi zgolj frapantni naslovi (n. pr. Anđeoski prosjaci, Proljeće u dva oka, Ljubavno nebo, Ljubav se nevidljivo smeši, Ivanjska pesma o devicama, Suncokret u rupici jesenjega kaputa itd.) Blagojevićev ekspresionizem je zgolj zunanji in ni njegov notranji svet; zato je mrtev in brez toplote. Najbolj moti pač nepesniška artistika, ki je danes že obrabljeno nesodobna. Meditativnost ubija primarnost izraza in spreminja pesmi v dolgovezna premišljevanja. Najbolj očita pa je v pesmih nejasnost in nelogičnost, kar kaže, da je pesnik slepo metal podobo ob podobo brez notranje pesniške nujnosti. (N. pr. «Preće li i noć ovaj prag — i likom zaviri u svetlo, — bi ćeš ko mladić, ko san opet joj je drag, — jer devojačko telo u noć tako žudi — i cvet je rumen i zanesen.» Str. 40. Ali: «O da smo bleđi, bleđi — i kad se nebo zasrebrilo — i povest toplu kažu naše stope.» Str. 43. Ali v pesmi «Hitac ukletog strelca na pohod bela proleća» [!]: «Kod uzrujanih ruža — začutao sam, — pa prislušnuo mladenački cik, — kod uzrujanih ruža — prigušio sam, — pa okriatio moj tihi klik.» Str. 46.) Na tak način je uglašena vsa pesniška zbirka.

Naslovna slika moti in je brez pomena.

Anton Ocvirk.

Prof. J. Orožen: Učbenik ruskega jezika. V Ljubljani 1929. Založila Jugoslovanska knjigarna. 240 + IV. str.

Na tem mestu ne morem podrobneje razpravljati o metodičnih in slovniških napakah Orožnove knjige, kar bi lahko storil samo v strokovnem glasilu. Za širše čitateljske kroge zadošča, ako navedem, da je avtorjeva ruščina precej pomanjkljiva. Tako se rabijo v spisovnem jeziku nemogoče oblike: acc. sing. ženskega zaimka «samú» namesto «samojó» na str. 83., «u ego net» namesto «u nego» na str. 24., «romani Zoli» (Zolajevi str. 64), dasi se priimek ne sklanja itd. Slovarček na koncu knjige navaja neobstoječo besedo «uzá» (obnožje — 250). Še Dalijev izčrpan slovar jo ima samo v pomenu «obnožka», t. j. obujka, onuča. Pripombe k berilu vsebujejo gorostasen prevod nom. plur. zaimka «te» kot acc. sing! («Te, kto dostojnej» v Blokovi pesmi na str. 105., prip. 18.). «Ratnyje ljudi» (86) niso «bojeviti», ampak «vojščaki». «Pročil dobroje duše device» pri Koljcovu (55) pomeni «hotel, obljuboval», ne pa «štedil». «Lihije» godci (219) so «pogumni, prevzetni» in jih ne gre prevajati s «hudobni». Seveda je «lihoj razbojnik» — hudoben, «lihije konji» pa so samo «iskri». Tlačan, navaden kmet, ki ga je imel mali S. Aksakov za dedka («djádjka»), vendar ni bil «prefekt, nad-